

OTVORENA NAUKA

Petar D. Marin

Univerzitet u Beogradu

Zbog čega naučnici publikuju ?

- Diseminacija rezultata istraživanja
- Napredovanje, promocija, nagrade
- Dobijanje ili zadržavanje posla (i plate!)

Naučni časopisi

- Tradicija
- Komercijalizacija
- Kvalitet, ugled, rangiranje

Problem !?

- Prestiž - publikovanje u vrhunskim časopisima
- Neki autori i univerziteti žele (i mogu !) da plate štampanje u vrhunskim časopisima
- Posledica - permanentno povećanje cena štampanja i pretplate

Kako funkcionišu izdavači ?

- Radna snaga - naučnici sa univerziteta
- Urednici časopisa i recenzenti radova (sa univerziteta)
- Izdavači tehnički uređuju, štampaju časopise i stavljaju na web

„Biznis model“

- **Autori prenose autorska prava na izdavača**
- **Univerziteti plaćaju pristup radovima koje su napisali, recenzirali i uredili njihovi zaposleni**

Profit

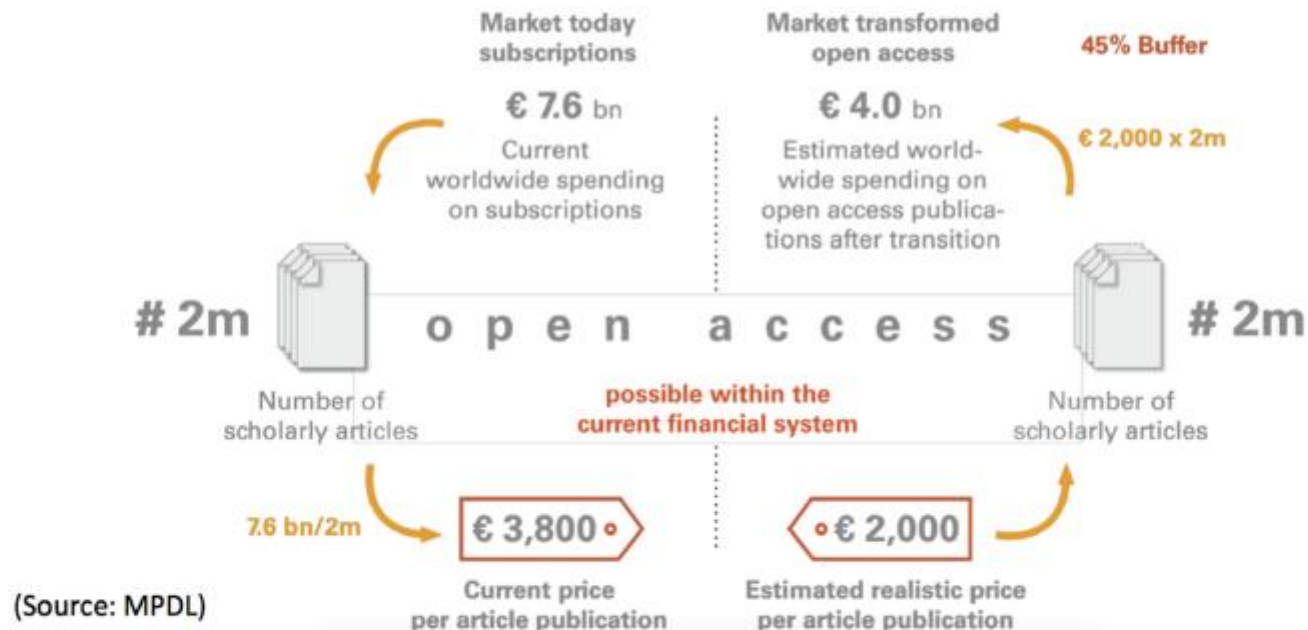
- General Motors 5%
- Apple 22%
- **Veliki izdavači 35-40%**

Godišnji troškovi za časopise

- **1.5 miliona radova - samo časopisi sa WoS liste**
- **troškovi pretplate – 7.6 mlrd EUR**
- **Prosečna suma po 1 radu oko 5.000 EUR**

Towards a more transparent cost structure

Worldwide Publishing Market

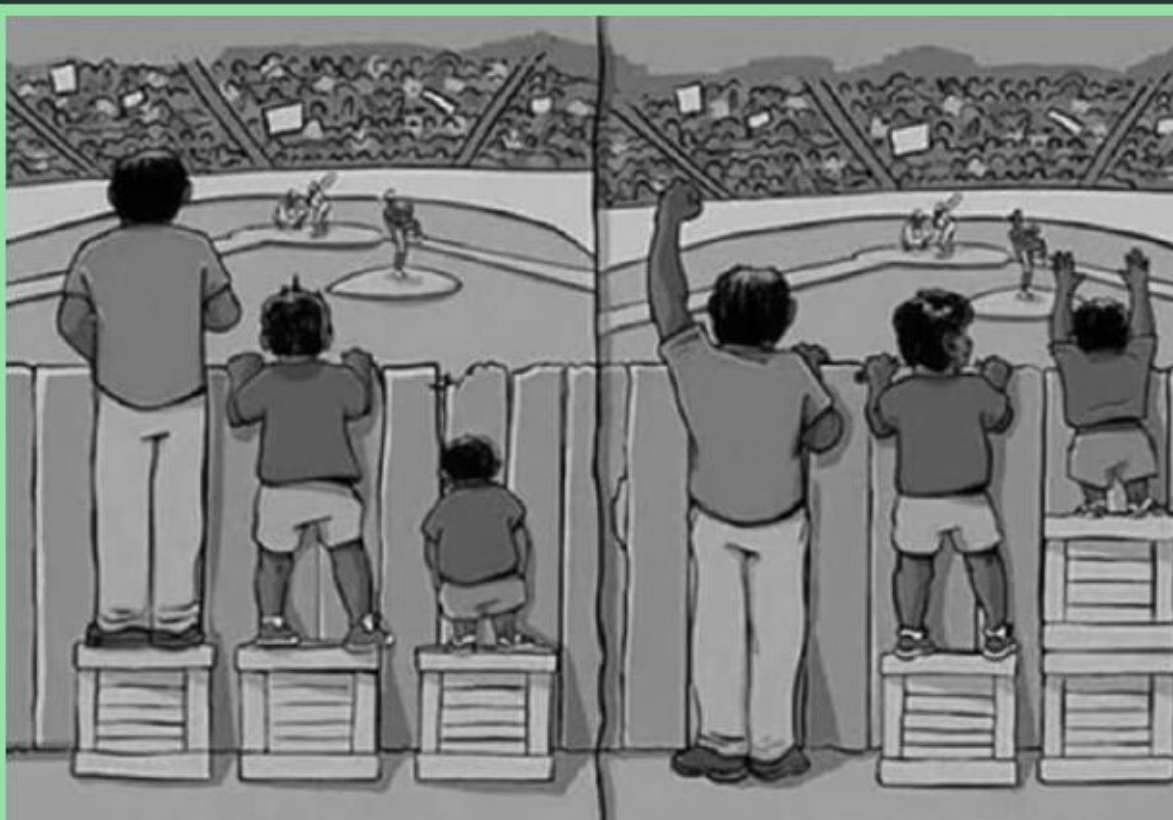
https://oa2020.org/wp-content/uploads/pdfs/B13_Dirk_Pieper.pdf

Pretplata ili otvoreni pristup?

- **Pretplata = plaća čitalac (ili institucija)**
- **Otvoreni pristup = plaća autor (ili institucija)**
- **Kako da radovi budu dostupni naučnicima ?**
- **Podrška – barijera !!**

EQUALY / EQUITY

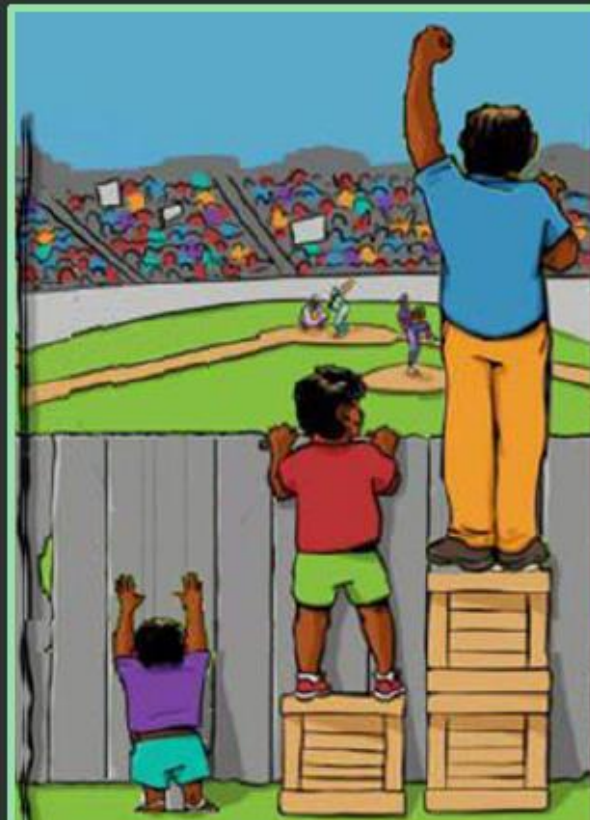
- Equality: is giving people the same thing/s.
- Equity: is fairness in every situation

JEDNAKOST

PRAVIČNOST

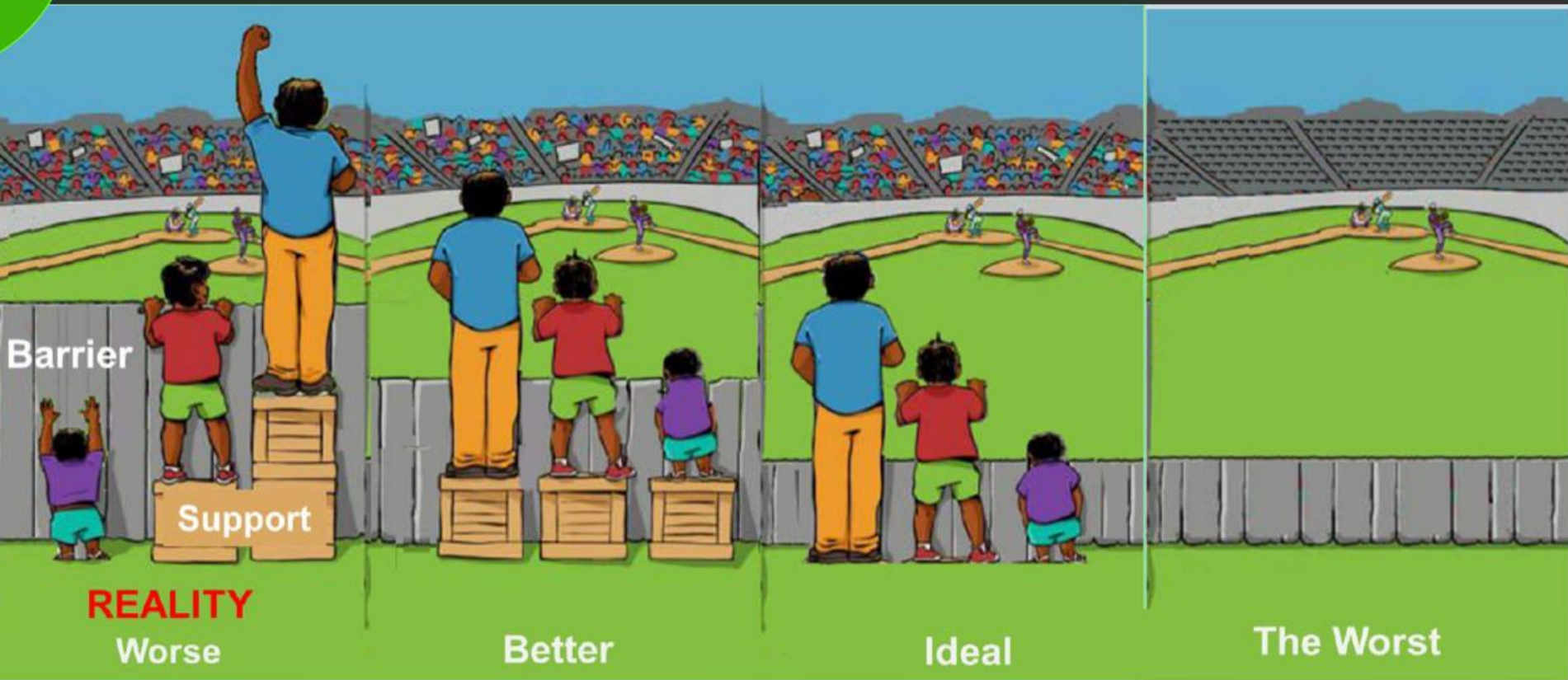
REALNOST

EQUALY / EQUITY “A combat between the Support and the Barrier”

Open access is to reduce access barrier and to increase support by proper use of resources.

Better: Some reduction of barrier and some support is an option.

Ideal: Major reduction of barrier and free use of scholarly information is the ideal future.

Modified by Kyeonghee Seo @khees from original cartoon by Story in Pictures

Seo J-W, Chung H, Seo T-S, et al. Equality, equity, and reality of open access on scholarly information. *Science Editing* 2017;4:58-69.

Inicijative i deklaracije OA

- **2002: Budapest Open Access Initiative 2002**
- **2003: Berlin Declaration 2003**
- **2013 and 2015 (updated): Science Europe Open Access Principles**
- **2016: European Council conclusions calling to reach goal of immediate Open Access by 2020**
- **2016: OA2020 Initiative**

- **2018: Plan S – inicijativa za otvoreni pristup**
- Plan S podržan od strane međunarodnog konzorcijuma organizacija za finansiranje istraživanja (c**OA**lition S)
- od 2020, naučni rezultati istraživanja finansirani iz javnih fondova moraju da se publikuju u OA časopisima ili platformama

Zašto forsirati tranziciju ka OA ?

- **Odakle izdavačima snaga monopola ?**
- **Izdavači - autorska prava !!!**
 - “pay-to-read” – monopol
 - “pay-to-publish” – kompeticija

Slabe tačke izdavača

- **Pristup je sve manje ekskluzivan**
- **Sivi i crni market**
- **Otvoreni pristup**

Copernicus Publications

The Innovative Open Access Publisher

- Časopisi su vlasništvo naučnih društava
- Društva biraju urednike
- Urednici nisu plaćeni niti zaposleni kod Copernicus Publications
- Autori zadržavaju autorska prava !
- Realni troškovi oko 2,000 € po radu

- 14th Berlin Open Access Conference (Dec. 2018.)
- **AUTORI** treba da zadrže autorska prava
- **Opređenost za kompletan otvoreni pristup**
- **Ubrzati proces OA (transformativni ugovori)**

Benefit OA za Univerzitet u Beogradu

- **vidljivost fakulteta i instituta (i UB)**
- **Kompetitivnost i prepoznatljivost**

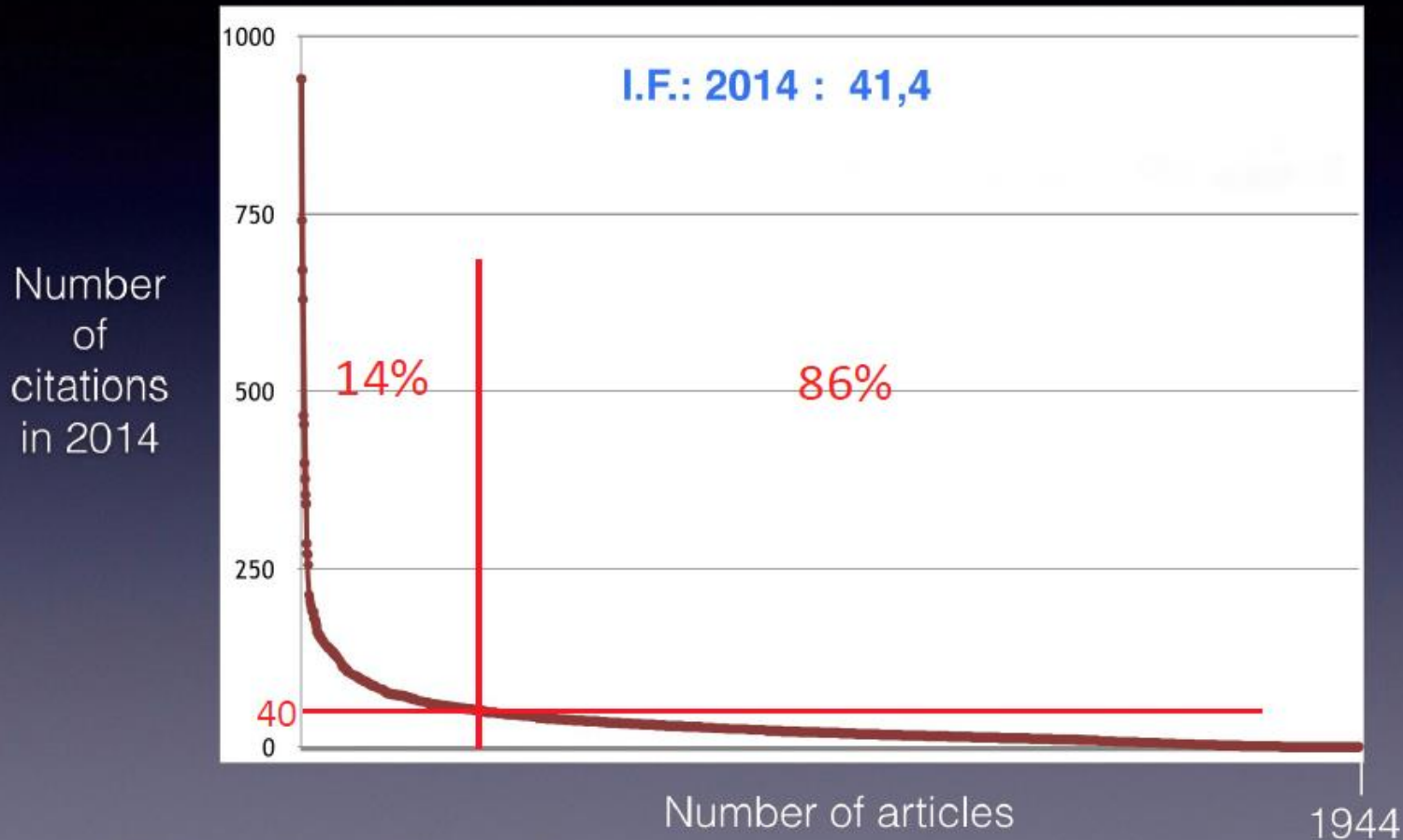
Benefit OA za naučnike

- **Umrežavanje i saradnja**
- **Vidljivost rezultata i citiranost**

IF, citiranost i procena naučnog doprinosa

The impact factor deception

Number of citations in 2014 per article published in *Nature* in 2012-13

- **Sveobuhvatnija procena doprinosa profesora i naučnika**

- Rezultati istraživanja
- Naučni uticaj
- Naučni integritet
- Nastava
- Mentorstvo
- Profesionalno isustvo
- Rukovođenje istraživanjem,...

- **Usavršavanje metodologije procene naučnog doprinosa**
- **Nove tehnologije i platforme**
- **Drugačiji način recenziranja**
- **Da li nam trebaju časopisi?**

- Platforma za otvorenu nauku MPNTR
- Platforma UB – usvojena na Snatu

Promene - od vrhunskih naučnika i institucija !

Mirror journals

- **Primer 1**

- ***Journal of Dentistry: X*** is the open access mirror journal of [*Journal of Dentistry*](#). (Elsevier publ.)
- Open access ali NIJE NA LISTI SCOPUS !
- [*Journal of Dentistry*](#). Na scouus listi - M21 a !!!

- **Primer 2**

- Journal of Dental Research (JDR) na listi IF = 5,7 (M21a)
- [*JDR Clinical & Translational Research*](#) *nije na listi*
- ***SAGE publishing***